

Het anker leert nooit zwemmen – ook al ligt het steeds in het water. Beschouwingen bij de spellingdidactiek

1 januari 1982

Auteur: Willie Van Peer

Volume: 13

Nummer: 5

Pagina's: 2-15

Documenten

- [moer_jrg13_045.pdf](#)

willie van peer het anker leert nooit zwemmen ook al ligt het steeds in het water spelling beschouwingen bij de spellingdidactiek spelling is een van de tragedies in het moedertaalonderwijs het onderdeel kost veel tijd en levert naar verhouding weinig resultaat op willie van peer vroeger docent aan een lerarenopleiding nu verbonden aan de letterenfaculteit in tilburg probeert om enkele oorzaken hiervan onder woorden te brengen hij noemt de verkeerde wijze van motiveren bij het spellingonderwijs de veel te uitgebreide terminologie en het ingewikkelde systeem vooral terzake van de laatste twee punten komt hij met nieuwe voorstellen gezien de betrekkelijke eenvoud van het door hem voorgestelde systeem lijkt het ons het proberen waard zelfs in het lager onderwijs en in het alfabetiseringswerk zou deze methode bruikbaar kunnen zijn als u ervaringen met deze nieuwe werkwijze hebt opgedaan wilt u deze mogelijk weer aan de redactie doorgeven voor aflevering op het spellingonderwijs toch onvermijdelijk dit artikel gaat over spelling daarover hoor je niet veel binnen de vakwereld in moer vind je er dit argument krijgt des te meer kracht door weinig over de spellingfouten die leerlingen schrijven recent onderzoek dat aantoont hoe de dagelijkse fouten daar liggen vóór ons blijkbaar niet wakker spellingdidactiek niet alleen vaak inefficiënt is van het gaat toch maar om vrij willekeurige maar zelfs de leerlingen zodanig in de war weet te schrijven conventies wordt beweerd of gedacht brengen dat een negatief effect van het spelling een vreemdsoortige situatie als men bedenkt dat onderwijs kan worden vastgesteld assink 1980 zwakke spellers sociaal worden gestraft en niet onderzocht spellingfouten bij leerlingen van de alleen door sociale sancties afkeuring minachderde en van de zesde klas van de lagere school ting spot een aantal aantrekkelijke beroep wat hij vond was opmerkelijk klankzuivere pen worden voor zwakke

spellers vrijwel volledig werkwoordsvormen dit zijn vormen die precies afgegrensd de von schrijft in haar vaandel worden geschreven zoals ze worden uitgesproken dat ze dergelijk sociaal misbruik van taal als zoals bijvoorbeeld gepraat betekent hoort selectiemiddel wil bestrijden dan is een bezin wacht worden aanzienlijk beter gespeld in de 2 vonners liggen er niet wakker van derde dan in de zesde klas drie jaar spelling de geciteerde studies tonen wel de gevolgen er onderwijs hebben dus voor deze werkwoorden van en die zijn op zichzelf droevig genoeg maar een duidelijk aantoonbaar averechts effect een ze tasten in het duister als het gaat over mogelijk vergelijkbare toename van deze fouten van de ke verklaringen in de volgende paragraaf zoek derde naar de zesde klas werd onlangs opnieuw ik naar dergelijke oorzaken wel wens ik me in vastgesteld door peeters en pepermens 1982 dit hele veld te beperken tot de spelling van de daarnaast toont pepermens 1981 aan dat een werkwoordsvormen het argument hiervoor is didactische werkvorm als de dictees slechts een dat deze een bijzondere status hebben in de spel positief leereffect heeft op korte termijn binnen lingproblematiek in de eerste plaats worden ze de tijdsspanne van ca 30 minuten maar een ne wellicht het zwaarst sociaal gesanctioneerd in de gatief effect heeft op langere termijn deze drie tweede plaats is het betreffende regelsysteem onderzoeken tonen aan hoe het huidige spelling wellicht het meest complexe in de nederlandse onderwijs mislukt leerkrachten slagen er niet zo spelling en wordt er veel tijd en energie aan be best in leerlingen goed te leren spellen en zelfs steed in de derde plaats gaat het om een lexicale blijkt dat leerlingen juist meer fouten gaan schrijven categorie die erg frequent voorkomt vrijwel elke ven door het genoten onderwijs je zou van zin bevat minstens een werkwoord tenslotte le minder wanhopig worden veren de werkwoorden een niet gering aantal fouten op in de spelling van leerlingen zie daarvoor de vraag is dan ook wat te doen vooraleer men booi 1979 132 verhoeven 1979 161 die echter bevredigend kan beantwoorden dient men eerst een tussenliggende vraag te onderzoe als oorzaken van het falende spellingonderwijs ken namelijk wat zijn de oorzaken van dit falen van de werkwoorden noem ik drie factoren de de onderwijs motivatiestructuur de terminologie en het ge 3 bruikte regelsysteem vooral op deze laatste twee trast met vorige werkstukjes waarin de werk punten zal ik concrete voorstellen doen die naar woorden niet foutvrij waren gespeld leerkrach een nieuwe en betere spellingaanpak kunnen leiden lijken er dus stilzwijgend van uit te gaan dat den de conclusie zal in ieder geval luiden dat het correct spellen van werkwoordsvormen iets leerlingen niet zo maar leren spellen gewoon vanzelfsprekends is leerlingen die werkwoords maar doordat ze les krijgen over spelling net zo vormen correct spellen doen dus iets wat van min als het anker leert zwemmen gewoon maar zelfsprekend is meer niet en daarom dienen zij door in het water te liggen de concrete wijze voor een dergelijke prestatie ook niet te worden waarop dit spellingonderwijs wordt gegeven aangemoedigd positieve feedback blijft dus ach dient dan ook kritisch te worden onderzocht terwege en dat vormt een eerste motivatieobsta leerlingen zijn geen ankers het is dan ook goed kel voor de leerling om dit spellingonderwijs tot ze niet als zodanig te behandelen een goed einde te brengen spelling en motivatie³ vele leerkrachten zullen tegenwerpen dat de leerling uit zichzelf gemo-

tiveerd dient te zijn voor in deze paragraaf licht ik eerst twee motivatione iets zo essentieels als de spelling van de werk le aspecten van leren toe motivatie beïnvloedt woorden aanmoediging daarbij vinden zij over het leren zoveel is uit de leerpsychologie bodig het gaat er immers om dat de leerling ondertussen genoegzaam bekend een aspect zelf inziet hoe belangrijk deze materie is en naar daarbij betreft de positieve feedback uit onder dit inzicht handelt een dergelijke tegenwerping zoek blijkt dat een leerling makkelijker leert als lijkt mij om twee redenen fundamenteel onlo hij op correct uitgevoerde opdrachten een aan gisch enerzijds is ze niet realistisch anderzijds is moediging stimulering of wat voor beloning dan ze circulair leerkrachten die een dergelijke vorm ook krijgt van motivatie van hun leerlingen verwachten een tweede aspect betreft het vertrouwen dat stellen een romantisch ideaalbeeld in de plaats binnen de concrete leeromgeving heerst onder van de werkelijkheid de behoefte aan positieve zoek toont eveneens aan dat leerlingen beter le waardering is immers een fundamentele behoefte ren in een coöperatieve sfeer en onder leiding van eigen aan alle mensen ook aan volwassenen zie een democratisch optredende leerkracht dan on onder meer maslow 1974 94 95 leerkrachten der een autoritaire leerkracht of in een competi verwachten dus van hun leerlingen wat vrijwel tieve atmosfeer wellicht niet nieuw voor moer geen mens kan opbrengen in de tweede plaats lezers maar zo hoort men het ook eens van een vertoont een dergelijke redenering alle kenmer ander ken van een vicieuze cirkel leerlingen zijn niet gemotiveerd voor spelling omdat ze niet gemoti hoe is het met deze twee motivatiefactoren ge veerd worden en ze worden er niet voor gemoti steld bij het spellingonderwijs het lijkt mij niet veerd omdat leerkrachten vinden dat ze het al overdreven te stellen dat met uitzondering van moeten zijn het is alsof een moeder haar baby een kleine minderheid de overgrote meerderheid melk weigert omdat ie huilt terwijl voedsel pre van leerkrachten een goede spellingbeheersing cies een voorwaarde vormt voor het ophouden een evidentie vindt kunnen we dan zeggen dat met dat huilen een impasse dus een uitweg is die overgrote meerderheid van leerkrachten zorgt enkel mogelijk als de leerkracht afstand doet van voor positieve feedback het antwoord op die de verwachting dat correct spellen iets vanzelf vraag wordt meteen duidelijk als we haar als volgt sprekends is onze conclusie dient dan ook te formuleren hoe vaak geeft de leerkracht een prij zijn dat de houding van de gemiddelde moeder zende stimulerende aanmoedigende etc opmer taalleerkracht het spellingonderwijs zowel het king aan de leerling naar aanleiding van correct verwerven van vaardigheid als het ontwikkelen gespelde werkwoordsvormen ik denk in alle be van een positieve attitude bemoeilijkt die hou scheidenheid en zonder daar enige vorm van feiding geldt zeker als een partiele verklaring voor telijk onderzoek naar te hebben verricht dat on efficiënt spellingonderwijs deze situatie vrijwel nooit voorkomt als het commentaar van de leerkracht al een dergelijke omgekeerd krijgen leerlingen voor spel fouten richting uitgaat dan is het waarschijnlijk als con natuurlijk negatieve feedback laat ik vooraf dui 4 delijk stellen dat dit ook zo hoort men helpt een terwege met als opmerkelijk resultaat dat stu leerling niet door fouten te verbloemen indien denten geleidelijk aan meer fouten gaan maken we echter uitgaan van de eerder gesignaleerde en dat ze in hun laatste jaar zelfs meer spelling houd-

ing van leerkrachten dat het correct kunnen interpunctie en grammaticale fouten schrijven spellen van de werkwoordsvormen vanzelfsprekend dan in hun eerste jaar 5 kend dient te zijn dan zijn bij negatieve feedback de kansen zeer groot dat deze plaatsvindt in een het zou goed zijn als dergelijk motivatieonder autoritair en of competitief klimaat immers zoek ook eens in het nederlandsstalig gebied werd waar vanzelfsprekende regels niet worden nage opgezet men zou bijvoorbeeld kunnen beginnen komen komt het vertrouwen op losse schroeven met het verzamelen van spelling commentaren te staan en ontstaat er irritatie op deze wijze die leerkrachten bij schrijfprodukten van leerlin wordt het tweede motivatieprincipe dat van het gen leveren die gegevens zouden dan kwantita nodige vertrouwen in de spellingdidactiek tegen tief en kwalitatief geanalyseerd kunnen worden gewerkt daaruit zou dan blijken wat de frequentie en de aard van positieve en negatieve feedback bij spel uit het voorgaande zou de indruk kunnen ontlingonderwijs is staan dat het hier om louter theoretische veronderstellingen gaat dat genoemde motivationele zoals het er thans uitziet lijkt het er sterk op dat aspecten echter in de praktijk wel degelijk werk de overgrote meerderheid der leerkrachten werzaam zijn blijkt uit het onderzoek van Kitzhaber kelijkelijk begaan is met de spelling van hun leerlin 1968 de resultaten daarvan zijn samengevat gen maar dat zij paradoxaal genoeg precies dat in de volgende tabel gene doen wat het bereiken van dat doel in de weg staat er gaapt een kloof tussen wat de leerkracht wil en wat hij in feite doet de oorzaken voor dit vreemdsoortig gedrag van leerkrachten fig 1 zijn niet geheel duidelijk waarschijnlijk is de verklaring dat de institutionele vorm van onderwijs de denk en handelingsstructuur van de leerkracht in de praktijk fossiliseert de leerkracht herhaalt slechts dat wat hem is voor gedaan de leerkracht doet niet a 0 c wat hij wil hij wil nog slechts wat hij doet verandering van de spellingaanpak lijkt dan ook enkel mogelijk als het handelingsgedrag van de leerkracht binnen de institutie zelf ter sprake kan komen hoe dit te verwezenlijken is een vraag die niet binnen het kader van dit artikel kan op grammatica gelost worden een diepgaande bezinning erop lijkt nochtans onontkoombaar wil men tenminste vraagstukken als deze ernstig nemen doet begin einde 2de 3de jaar men dit niet dan valt te voorzien dat de spelling late jaar jaar vaardigheid van jongeren in de toekomst nog slechter zal worden dan thans het geval is wel is duidelijk dat een dergelijke bezinning niet tijdens hun eerste jaar krijgen universiteitsstudie zonder enige mentaliteitsverandering zal kunnen dichten bij geschreven werkstukken telkens positieve plaatsvinden zonder mentaliteitsverandering is tieve feedback voor spelling interpunctie en werk van lange adem we doen er daarom goed grammatica uit de grafiek blijkt duidelijk dat aan onze aandacht inmiddels ook op andere dan aan het eind van dit eerste jaar een aanzienlijke louter motivationele aspecten te richten in de vermindering van het aantal fouten op deze drie volgende paragraaf gaan we na in welke mate de gebieden te constateren valt in de daaropvolgende gebruikte terminologie een hindernis vormt voor de twee jaren bleef deze positieve feedback ach het leren spellen 5 de terminologie ken dan zijn er nog leerkrachten die zich wel van deze spraakverwarring bewust zijn die ook de didactiek van de werkwoordspelling gaat er merken dat leerlingen met verschillende vroeger van uit dat men die pas kan beheersen als men

geleerde terminologieën samen in een klas zit het onderliggende regelsysteem kent om over ten en daarom maar alle in omloop zijnde ter die regels te kunnen praten heeft men een aantal men door elkaar gebruiken voorts vindt er wei termen nodig het gaat daarbij om het leren ge nig overleg plaats over gebruikte terminologie bruiken van een terminologie als middel niet als tussen basis en voortgezet onderwijs zelfs op doel op zich het spreekt dan ook vanzelf dat de een enkele school bestaat er weinig duidelijkheid leerling deze terminologie moet kunnen gebrui omtrent de terminologie of individuele leer ken op een vlotte soepele ongecompliceerde krachten houden zich in hun lessen toch niet aan wijze de leerkracht moet dus kiezen voor ter in de sectie gemaakte afspraken leerkrachten men die leerlingen het vlotst makkelijkst soe vreemde talen willen weer andere termen en leer pelst kunnen hanteren het is dan ook in de krachten oude talen houden er dan ook nog eens eerste plaats verstandig om enkel die termen te een speciaal jargon op na stelt u zich even voor gebruiken die men echt nodig heeft in de weten dat wiskundeleraren er ook zo n babylonische schap noemt men dit principe het scheermes van spraakverwarring op nahielden ockham de termen mogen zich niet zonder reden vermenigvuldigen ik stel voor om dit laat ons nu nagaan welke termen overboord kun scheermes eens in de stellingterminologie te zet nen worden gezet in de eerste plaats kan men ten kiezen voor de meest transparante term op grond van het feit dat de leerlingen die gemakke vragen we ons eerst af welke termen worden ge lijker zullen leren en onthouden zo is andere bruikt bij het spellingonderwijs enige bezinning klank werkwoord te verkiezen boven klankveran hierop leverde het volgende lijstje op derend werkwoord dat morfologisch complexer en daardoor minder transparant is en valt dit op werkw oord persoonsvorm zijn beurt weer te verkiezen boven sterk werk onderwerp deelwoord woord dat het minst transparante uit de reeks is voltooid onvoltooid tijd getal in de tweede plaats kan men ervan uitgaan dat verleden tegenwoordig een abstracte term slechts behouden dient te blij enkelvoud m eerv ou d ven indien hij werkelijk onontbeerlijk is dat is 1 e 2e 3e persoon imperatief bijvoorbeeld niet het geval voor het begrip getal tfo k schaap infinitief stam ui tgan g men kan immers volstaan met het concrete on sterk werkw oord zwak w erkwo oord d erscheid tussen enkelvoud en meervoud op ge lijkwaardige wijze kan men de termen persoon en in het algemeen lijkt het er sterk op dat zo n 20 le 2e en 3e missen en volstaan met de aandui tal termen in omloop zijn maar een aantal ob dingen ik jij u en andere n op dezelfde wijze servaties in klassen maakte mij duidelijk dat er in kunnen de begrippen voltooid en onvoltooid werkelijkheid aanzienlijk meer termen worden even goed gemist worden enz men kan dus vast gebruikt immers er bestaan varianten naast stellen dat de benodigde terminologie sterk kan tfokschaap wordt ook de term tkofschip ge worden gereduceerd en opgehelderd daar is bruikt naast deelwoord ook participium naast trouwens al eerder op aangedrongen de onderwerp ook persoonbepalend stuk of pbs aclo m 1978 16 heeft eerder gesuggereerd naast sterk werkwoord ook klankveranderend of dat voor spelling van de werkwoordsvormen en andere klank werkwoord naast zwak ook klank kel de begrippen onderwerp en persoonsvorm behoudend o f zelfde klank naast persoonsvorm noodzakelijkzijn in het recent verschenen slo ook pv of vervoegd werk-

woord naast imperatief rapport 1981 61 148 wordt dat standpunt ook gebiedende wijs enz dit heeft onder meer nog eens herhaald en aangevuld met verwijzingen als gevolg dat leerkrachten moeten verderwerken naar gelijkgezinde standpunten zoals bode met de door hun voorgangers gemaakte keuzen 1979 besten spoelders 1979 maar ook daartegenover staat dat vele leerkrachten dat niet aangevuld met tegengestelde meningen zoals die doen en gewoon hun eigen terminologie gebrui van ate van balen 1979 129 die ook het be 6 grip werkwoord onmisbaar vindt en paardekoo danks blijven vasthouden aan een tijdrovende en per s 1978 overtuiging dat het begrip voltooid weinig efficiënte terminologie is daarmee het be deelwoord niet kan gemist worden wijs geleverd dat dergelijke terminologie niet be jammer is natuurlijk dat het slo rapport niet in hoort tot de vakdidactiek maar tot de ideologie gaat op deze voorgestelde aanvullingen overigens van de leerkracht die ideologie moet dienen om verwijzen beide nota s ook naar leermethoden de dagelijkse praktijk van de leerkracht te legiti ten behoeve van het spellingonderwijs met name meren waar ligt ockham s scheermes het is naar kooreman 1976 en stellen dat zelfs de be nochtans niet ver te zoeken grip en onderwerp en persoonsvorm kunnen gemist worden afgezien van het feit dat dit niet het regelsysteem helemaal correct is zie o m kooreman 1976 271 kan met een dergelijke methode inderdaad naast de drastische bezuinigingen op de spelling wel een drastische bezuiniging op de benodigde terminologie kunnen ook de spellingregels aan terminologie worden doorgevoerd in de volgen zienlijk efficiënter gebruikt worden daarover de paragraaf wil ik daartoe een nieuwe poging on gaat deze paragraaf dernemen vooreerst wil ik echter de vraag be in het spellingonderwijs gaat men e rvan uit dat antwoorden welke terminologie daarbij minimaal het spellingsysteem op zich zelf voorgestelden door leerlingen moet zijn gekend bij nader in geleerd kan worden vaak wordt daarbij aangeno zicht blijkt dat beperkt te zijn tot slechts vijfter men dat die voorstelling de enig mogelijke is en men die de leerling niet kent uit het alledaagse le dit idee wordt via de onderwijsideologie weer vene doorgegeven ik wil het hier niet hebben over het feit dat de nederlandse taal andere dan de nu 1 werkwoord geldende spellingregels had zou kunnen hebben 9 2 hele werkwoord waar ik het hier over heb is de mogelijkheid om 3 nu voorbij de thans bestaande spellingregels van de werk 4 zelfde klank woordsvormen op verschillende wijzen te formu 5 ja nee vraag leren nemen we een concreet voorbeeld als uit gangspunt de spelling van het voltooid deel met 1 wordt bedoeld dat leerlingen de lexi woord gesteld dat iemand in staat is om deze cale categorie werkwoord in zijn verschillende vorm van het werkwoord te herkennen dan kun verschijningsvormen kunnen herkennen nen de regels die hij nodig heeft om te weten wat met 2 bedoel ik dat leerlingen in staat moe de laatste letter is van dat woord op verschil len ten zijn om het hele werkwoord de infinitief de wijzen worden geformuleerd onder meer als te reconstrueren volgt 3 houdt in dat leerlingen moeten herkennen 1 verleng het werkwoord met en hoor je dan dat een werkwoordsvorm een tegenwoordig dan schrijf dan d aan het einde van het werk nu of een verleden voorbij tijdsaspect uit woord hoor je ha n schrijf dan t drukt en tevens dat ze de ene vorm kunnen re 2 eindigt de stam van het werkwoord op een construeren als de andere gegeven is van de le tters van tfokschaap schrijf dan t an 4 betekent dat

leerlingen kunnen vaststellen derschrijf je d of bij de omzetting van verleden naar tegenwoord 3 schrijf een d als de stam van het werkwoord dige tijd tijdsvormen en vice versa de stam eindigt op een stemhebbende medeklinker in alleker van het werkwoord dezelfde blijft of niet andere gevallen schrijf je t met 5 tenslo t t e wordt bedoeld dat leerlingen 4 zet het werkwoord in de verleden tijd meer in staat moeten zijn om van de betreffende zin vout hoor je dan schrijf dan d aan het eind een ja nee vraag te construeren en na te gaan op van het voltooid deelwoord hoor je t en in de welke plaats het werkwoord in die vraag komt te verleden tijd schrijf dan t staan e 5 schrijf altijd t aan het einde van het voltooid met behulp van deze vijf uiterst eenvoudige ter deelwoord behalve als de infinitief zonder en men is het mogelijk alle werkwoordsvormen cor eindigt op een van de volgende letters d 1 n m rect te spellen zoals in de volgende paragraaf zal worden aange-toond indien leerkrachten deson 6 zoek het werkwoord op in het woordenboek 7 daar staat als derde vorm steeds de schrijfwijze elke stap met andere woorden elke knoop in het van het voltooid deelwoord aangegeven diagram laat slechts twee ondubbelzinnige keuzen enzovoort mogelijkheden open en elke nieuwe stap weer zoals door het voorbeeld wordt aangetoond heb slechts twee nieuwe mogelijkheden in het geval ben concrete formuleringen van spellingregels op van de spellingdidactiek komen die stappen voor zich geen enkele status ze zijn slechts hulpmid in de vorm van vraagjes die telkens slechts twee del het enige wat voor of tegen een concrete re mogelijke antwoorden kunnen krijgen elk ant gel kan pleiten zijn argumenten die met de woord voert ofwel naar een nieuwe vraag ofwel bruikbaarheid van de regel samenhangen hoe ge naar een eindoplossing in wat volgt wordt een makkelijk is de regel te leren te onthouden hoe dergelijk algoritme gebruikt om op eenvoudige goed is hij toepasbaar hoe expliciet is hij etc en ondubbelzinnige wijze de spelling van de het is dus denkbaar dat de regel geformuleerd werkwoorden te achterhalen het hier gepresenteerd wordt in een vorm die weinig relatie meer ver teerde model bouwt rechtstreeks voort op koore toont met het onderliggende morfologische spel man 1976 op twee punten is echter getracht 1 i ngsysteem een verdere verbetering aan te brengen in de eerste plaats is het voor de praktische bruikbaar we gaan er dan ook van uit dat bij de keuze voor heid van een dergelijk algoritme van groot belang een regelsysteem het economie principe geldt de dat het zo eenvoudig mogelijk wordt gehouden leerling moet een maximaal aantal werkwoords veel knooppunten en uitsplitsingen en veel ver vormen correct kunnen spellen met een minischillende beslissingsstappen maken het onover mum aan leer inspanningen dat levert meteen zichtelijk en belemmeren een snelle toepassing een criterium op om regel 6 voor het voltooid ervan zo komen in het algoritme van fig 3 deelwoord uit te sluiten het levert meteen ook slechts 9 knooppunten voor en maximaal 5 be een voordeel op voor regel 2 ten opzichte van slissingsstappen voor men de precieze schrijfwijze regel 5 immers de lijst van gerubriceerde klan van het werkwoord kent z bovendien wordt hier ken is in beide symmetrisch maar te verwachten het principe dat een vraag slechts twee keuzemo valt dat het onthouden ervan in 2 minder in gelijkheden mag opleveren niet losgelaten in te spanning kost dan bij het gebruik van 5 in het genstelling tot bij kooreman 1976 279 algemeen mag er echter gezien het lage rende ment van

het huidige spellingonderwijs aan wor in de tweede plaats moet zoals gesteld het aan den getwijfeld of het economie principe voldoen tal technische termen zo beperkt mogelijk wor de in de spellingdidactiek is ingebed den gehouden zo moet kooreman toch nog zijn toevlucht nemen tot echt grammaticale begrip reeds vroeger zijn pogingen ondernomen om een pen zoals persoonsvorm gebiedende wijs daar gunstigere verhouding tussen inspanning en ren naast komen ook nog puntletter tfokschaap dement te bewerkstelligen vooral de ideeën van tijd enkelvoud meervoud andere klank hele kooreman 1976 op dit gebied dienen hoog te werkwoord en inversie voor fig 3 daarentegen worden gewaardeerd uitgangspunt daarbij is het toont nog nauwelijks technische termen en in gebruik van een algoritme hieronder moet een ieder geval zijn de begrippen persoonsvorm ge reeks denkstappen worden verstaan die ondub gebiedende wijs alsook het blattende tfokschaap belzinnig naar een bepaalde oplossing voor een geheel verdwenen zoals uit fig 3 kan worden af probleem leiden een schematische voorstelling gelezen komen enkel nog alledaagse begrippen van een algoritme ziet er althans in eenvoudige en de vijf termen uit de vorige paragraaf voor vorm als volgt uit daarentegen is in dit algoritme voor het beant woorden van de vragen steeds hetzelfde systeem gevolgd als het antwoord ja is dient men de ver z takking naar rechts te volgen is het antwoord 3 daarentegen nee dan volgt men de tak naar links 4 fig 2 8 schrijf z ij m aakten zij antwoorden g i s beantwoord voo rb i k loe w ij vonden hij antwoordde gewacht h i j k omt je v indt i k vi n d fig 3 schematisch verlopen dus alle beslissingen als met neen wordt beantwoord dan luidt de vol volgt gende vraag hoor je den bij verlenging met en zo ja dan schrijf je d aan het einde zo vraa g nee dan schrijf je t 3 indien deze beide vragen bevestigend worden beantwoord dan luidt de volgende vraag komt antwoord nee antwoord ja er den voor in het hele werkwoord zo nee dan wordt het werkwoord met t geschreven zo ja laten we nu dan eerst even het algoritme aan dan luidt de laatste vraag staat er ik bij het dachtig bekijken na het schema volgt een verkla werkwoord zo ja dan eindigt het met d zo ring van het algoritme gevolgd door enkele typi nee dan schrijft men dt aan het einde sche voorbeeldgevallen wel moet erop worden 4 terug naar het uitgangspunt het antwoord op gewezen dat een dergelijk algoritme erg veel in vraag 1 was negatief dus het werkwoord eindigde formatie comprimeert dat is ook een groot voor niet met de klank t dan luidt de volgende vraag deel ervan en dat het omzetten ervan in woor eindigt het op de n op te n zo nee dan den erg veel plaats inneemt en bovendien de in volgt de oplossing schrijf wat je hoort druk wekt dat het om iets heel ingewikkelds gaat in dit geval heeft men te maken met werk de lezer die het schema als zodanig begrijpt kan woordsvormen als gekomen droom kan etc de verklarende toelichting erbij best overslaan en vormen waarbij zich geen typische moeilijkheden meteen de voorbeeldgevallen bekijken het lezen voor de spelling van de werkwoordsvormen voor van dergelijke saaie toelichting is zo stel ik me doen indien echter het werkwoord wel op de n voor geen pretje ze wordt hier ook enkel inge of op te n eindigt dan luidt de volgende vraag last ten bate van de duidelijkheid tenslotte dient behoudt het werkwoord zjn zelfde klank als het opgemerkt dat het door plaatsgebrek helaas niet in een andere tijdsvorm komt te staan en kan mogelijk is om nader in te gaan op alle ver-

banden het werkwoord op de eerste plaats komen van de tussen dit en kooreman s
schema of tussen dit ja nee vraag die men met de zin maakt indien algoritme en
de traditionele spellingregels een van beide vragen negatief wordt beantwoord
dan wordt het werkwoord met enkele de n of enkele toelichtingen bij netschem a
te n geschreven al naargelang van wat men in het schema betekent 1x uiteraard
enkele d of hoort t met andere woorden